

تحلیل محتوای کتاب فیزیک (۳) پایه دوازدهم رشته علوم تجربی مبتنی بر تکنیک ویلیام رومی

مهسا محسنی^۱، محبوبه محسنی^۲، حمیدرضا ترکی زاده^۳

۱- کارشناسی آموزش فیزیک، کارشناس آموزش متوسطه دوره دوم، اداره آموزش و پرورش ناحیه یک بندرعباس

mohseni.mahsa1994@gmail.com

۲- دانشجوی مهندسی معماری، دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی تهران

mahboube.m97@gmail.com

۳- مهندس برق، نیروی هوا و فضا سپاه پاسداران

hamidreza.torkizadeh@gmail.com

چکیده

هدف پژوهش حاضر، تحلیل محتوای متن، تصاویر، تمرین ها و سوالات کتاب درسی فیزیک (۳) پایه ی دوازدهم رشته ی علوم تجربی است. روش مورد استفاده در این پژوهش، تحلیل محتوا بوده که بر اساس تکنیک ویلیام رومی به انجام رسیده است. جامعه آماری این پژوهش، کتاب فیزیک (۳) علوم تجربی سال ۱۳۹۷ بوده و یافته های پژوهش نشان داد که ضریب درگیری متن کتاب ۰/۴۱، تصاویر کتاب ۰/۲۳، و همینطور تمرین ها و سوالات کتاب ۱/۱۵ است که حاکی از فعال بودن متن و تمرین های کتاب می باشد اما تصاویر کتاب فیزیک (۳) دانش آموزان را برای یادگیری به صورت فعال درگیر نمی کند.

کلمات کلیدی: تحلیل محتوا، فیزیک دوازدهم، ویلیام رومی، یادگیری فعال

۱- مقدمه

کتاب های درسی مهم ترین منبع آموزش و یادگیری مفاهیم در نظام های آموزشی هستند و اصلی ترین برنامه درسی مدارس به شمار می روند. از این رو هر گونه کوششی در جهت تجزیه و تحلیل محتوا در راستای بهبود مطالب، افزایش انگیزش و ضریب درگیری آنها در فرایند یاددهی و یادگیری بسیار حائز اهمیت است. به علاوه این مطالعات در طراحی فرصت های مناسب برای یادگیری دانش آموزان تأثیر گذار است.

مطالعه و بررسی کتاب های درسی می تواند ارتباط بین برخی از مشکلات یادگیری دانش آموزان با برنامه درسی را آشکار نماید و کمک کند که مفاهیم برنامه درسی به شکل مناسبی در کتاب های درسی گنجانده شوند. (Dogbey, ۲۰۱۰)

محتوای برنامه درسی از نظر نقشی که در تحقق اهداف ایفا می کند، از اهمیت خاصی برخوردار است. از آن جا که برنامه ریزی، تدوین، تغییر و روزآمد کردن کتب درسی یکی از الزامات نظام آموزشی است، تحلیل و بررسی علمی آن اهمیت خاصی پیدا می کند. این تحلیل به دست اندرکاران و مؤلفان کتاب های درسی کمک می کند تا در هنگام تدوین، گزینش و انتخاب محتوای کتاب های درسی، دقت بیشترنموده تا ضمن تسهیل یادگیری، زمینه پیشرفت تحصیلی دانش آموزان را فراهم آورند؛ در حقیقت، تحلیل محتوا کمک می کند تا مفاهیم، اصول، نگرش ها، باورها و کلیه اجزای مطرح شده در قالب درس های کتاب، مورد بررسی علمی قرار گیرند.

از طریق تحلیل محتوا می توان به ویژگی های یک کتاب درسی پی برد و ضعف ها را در محتوای کتاب های درسی شناسایی و معرفی نمود. از سوی دیگر، با توجه به این که نظام آموزش و پرورش ایران از نوع متمرکز است، اغلب وقت کلاس به کتاب درسی اختصاص پیدا می کند و همه آموخته های دانش آموزان بر اساس کتاب درسی سنجیده می شود؛ پس در کشور ما به لحاظ اهمیت و جایگاه